

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 89/18
V Lucemburku dne 21. června 2018

Stanovisko generálního advokáta ve spojených věcech C-391/16
M v. Ministerstvo vnitra, C-77/17 a C-78/11 X v. Commissaire général aux
réfugiés et aux apatrides

Ustanovení směrnice o uprchlících, která členskému státu umožňují nepřiznat nebo odejmout postavení uprchlíka, jsou podle generálního advokáta Watheleta v souladu s unijním právem

Vzhledem k tomu, že rozhodnutím o nepřiznání nebo o odnětí postavení uprchlíka není dotčen fakt, že daná osoba je i nadále uprchlíkem, je členský stát povinen zaručit dotčenému uprchlíkovi dodržování jeho práv plynoucích z Ženevské úmluvy.

Věc C-77/17

X, státní příslušník Pobřeží slonoviny, požádal v Belgii o azyl. Vzhledem k tomu, že byl před podáním své žádosti o azyl odsouzen v Belgii pro několik zvlášť závažných trestných činů, dospěly belgické orgány k názoru, že představuje nebezpečí pro společnost, a nepřiznaly mu postavení uprchlíka. Toto rozhodnutí bylo přijato na základě belgické právní úpravy provádějící unijní směrnici o uprchlících¹, která členskému státu umožňuje nepřiznat postavení uprchlíka nebo toto postavení odejmout, představuje-li dotčená osoba nebezpečí pro bezpečnost nebo jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost tohoto členského státu. X toto rozhodnutí napadl před Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie).

Věc C-78/17

X, konžský státní příslušník, byl v Belgii uznán za uprchlíka. Později byl tamtéž odsouzen k trestu odnětí svobody za zvlášť závažné trestné činy. Vnitrostátní orgány dospěly k závěru, že představuje nebezpečí pro společnost, a odňaly mu postavení uprchlíka. X toto rozhodnutí napadl před Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu).

Věc C-391/16

M, pocházejícímu z Čečenska, byl v České republice udělen azyl. Předtím byl M odsouzen tamtéž k trestu odnětí svobody. Po udělení azylu v České republice byl v téže zemi opětovně odsouzen pro zvlášť závažný trestný čin. S odůvodněním, že v důsledku toho představuje nebezpečí pro bezpečnost tohoto členského státu a jeho občanů, mu byl na základě českého zákona provádějícího směrnici o uprchlících azyl odňat. M toto rozhodnutí o odnětí azylu napadl před českými soudy. Po zamítnutí své žaloby podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (Česká republika).

V těchto třech věcech byly Soudnímu dvoru předloženy předběžné otázky Conseil du contentieux des étrangers a Nejvyššího správního soudu. Podstatou otázek, které tyto soudy Soudnímu dvoru předkládají, je, zda ustanovení směrnice o uprchlících umožňující členským státům nepřiznat nebo

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9; oprava v Úř. věst. 2017, L 167, s. 58).

odejmout postavení uprchlíka jsou v rozporu Ženevskou úmluvu o právním postavení uprchlíků² („Ženevská úmluva“), a zda jsou tedy neplatná z hlediska ustanovení Listiny základních práv Evropské unie („Listina“) a SFEU, podle kterých musí společná azylová politika tuto úmluvu dodržovat.

V dnešním stanovisku generální advokát Melchior Wathelet předně poznamenal, že situace, kdy členský stát může nepřiznat nebo odejmout postavení uprchlíka na základě této směrnice, odpovídají okolnostem, za nichž Ženevská úmluva dovoluje navrácení uprchlíka. Generální advokát však připomněl, že závazky členských států v oblasti ochrany základních práv ve velké míře oslabují jejich možnost navrátit uprchlíka. Nemůže-li být uprchlík navrácen, přestože představuje nebezpečí pro bezpečnost nebo pro společnost členského státu azylu, má nicméně tento členský stát podle směrnice o uprchlících možnost zbavit jej postavení uprchlíka.

Generální advokát následně zdůraznil, že nepřiznání nebo odnětí postavení uprchlíka nemá za následek, že by daný jedinec přestával být uprchlíkem. Ze znění, cílů a celkové systematiky této směrnice podle generálního advokáta vyplývá, že stav uprchlíka na jedné straně a postavení uprchlíka na straně druhé jsou dva různé koncepty. Stav určité osoby coby uprchlíka vyplývá již ze samotného faktu, že tato osoba splňuje podmínky, za nichž je považována za uprchlíka, nezávisle na jakémkoli uznání ze strany členského státu. Dokud osoba tyto podmínky splňuje, je i nadále uprchlíkem. Postavení uprchlíka ve smyslu ustanovení směrnice o uprchlících, která umožňují jeho nepřiznání nebo odnětí, naproti tomu označuje požívání práv, která v zásadě plynou z uznání za uprchlíka podle této směrnice. Generální advokát uvedl, že některá z těchto práv (jako právo na povolení k pobytu, na uznání kvalifikace a na zdravotní péči) nemají v Ženevské úmluvě obdoby a že jiná práva (jako je právo na přístup k zaměstnání, bydlení a sociální péči) jsou touto úmluvou zaručena pouze uprchlíkům, kteří se v zemi azylu zdržují zákonně.

Generální advokát tudíž dospěl k tomu, že výsledkem nepřiznání či odnětí postavení uprchlíka je, že dotyčná osoba nepožívá nebo již nepožívá práv stanovených směrnicí o uprchlících, přičemž však zůstává uprchlíkem a ponechává si všechna práva, která Ženevská úmluva zaručuje každému uprchlíkovi nezávisle na tom, zda je jeho pobyt zákonný (jako je právo na nediskriminační zacházení, na přístup k soudům a k veřejnému vzdělání a na ochranu před vyhoštěním). Nepřiznání postavení uprchlíka mimoto nezabavuje dotyčný členský stát jeho povinnosti posoudit žádost o azyl, která je mu podána, a po tomto posouzení případně uznat žadatele za uprchlíka.

Generální advokát z tohoto dovodil, že **ustanovení směrnice o uprchlících umožňující členskému státu nepřiznat nebo odejmout postavení uprchlíka nejsou v rozporu se Ženevskou úmluvou, a jsou tedy s ustanoveními SFEU a Listiny slučitelná.**

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

² Úmluva o právním postavení uprchlíků podepsaná v Ženevě dne 28. července 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 137, č. 2545 (1954)], která vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954, doplněná Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků uzavřeným v New Yorku dne 31. ledna 1967, který vstoupil v platnost dne 4. října 1967.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) 📺 (+32) 2 2964106